

afsluiting (deel 10)

In de eerdere negen A4-tjes heb ik proberen te verduidelijken dat de huidige systematiek zoals beschreven in CROW publicatie 132 en AI-blad 22 m.b.t. het werken in of met verontreinigde grond tekort schiet.

Beide publicaties zijn voortgekomen uit het P-blad van de arbeidsinspectie, dat in 1987 het eerste levenslicht zag. Het P-blad zelf was gebaseerd op het boekwerk "veiligheid en gezondheid bij bodemsaneringen" door de stichting "het veiligheidsinstituut", ook wel het boekje van Van Ingen genoemd.

In bijna 30 jaar is er behoorlijk wat veranderd in "bodemsaneringsland". Anno 2014 blijkt vrijwel alle grond in Nederland (minimaal licht) verontreinigd te zijn. "Het werken in verontreinigde grond" vindt niet alleen plaats op omvangrijke bodemsaneringslocaties zoals begin jaren 80 van de vorige eeuw het geval was, maar ook tijdens kleinschalig, kortdurend of regulier graafwerk in de binnensteden of langs wegen in het buitengebied. Ook het werken met bouwstoffen (zoals gebroken puin, slakken of sintels) kan soortgelijke risico's opleveren als het werken in verontreinigde grond en zelfs de hovenier en akkerbouwer vragen zich tegenwoordig vertwijfeld af of ze gezondheidsrisico's lopen als gevolg van het contact met de grond waarin zij werken. Bij in-situ saneringen komt het regelmatig voor dat niet de te saneren (onderzochte) stoffen gevaarlijke situaties opleveren, maar juist de omzettingsproducten en de tijdens het proces toegevoegde stoffen.

Publicatie 132 en AI blad 22 koppelen de maatregelen, die genomen dienen te worden, aan de intrinsieke eigenschappen van de middelen een bodemonderzoek aangetoonde verontreinigingen. Terwijl de te nemen maatregelen bepaald dienen te worden door het aanwezige risico.

Minimaliseren van risico's dient conform de arbeidshygiënische strategie (bestond die eigenlijk al in 1986 ?) bij voorkeur te gebeuren door bronbestrijding, vervolgens collectieve maatregelen, individuele maatregelen en ten slotte toepassen van PBM's.

Kortom indien een risico geminimaliseerd kan worden door te voorkomen dat een werknemer blootgesteld wordt (bijvoorbeeld door stofvorming te voorkomen bij niet vluchtige verontreinigingen of door ventilatie bij vluchtige verontreinigingen of door huidcontact te voorkomen bij verontreinigingen die opgenomen kunnen worden via de huid) is het niet langer relevant hoe giftig een stof is of in welke concentratie die is aangetoond.

Historische onderzoeken en bodemonderzoeken zijn dan vooral van belang om er achter te komen wat voor soort verontreinigingen (wel of niet vluchtig, sensibiliserend of opneembaar via de huid) kunnen worden verwacht, zodat de juiste maatregelen genomen kunnen worden, om blootstelling te voorkomen. Indien er meer onzekerheden zijn of grote blootstellingsrisico's, zal het maatregelenpakket omvangrijker dienen te zijn. Als de blootstellingsrisico's afwezig zijn, kan zonder veiligheidsmaatregelen gewerkt worden. Op deze manier kan een betere fit worden gegarandeerd. Geen onnodige veiligheidsmaatregelen, maar ook geen onveilige situaties meer.

Tot slot denk ik dat Nederland te klein is voor meerdere publicaties op dit gebied en pleit ik voor één arbocatalogus ten behoeve van het werken in of met (al dan niet verontreinigde) grond of bouwstoffen.

Binnenkort ga ik samen met een aantal veiligheidskundigen, arbeidshygiënisten om tafel om te

bespreken hoe we hier handen en voeten aan kunnen geven. Als u ook mee wilt doen hoor ik dat graag. Mail dan naar: h.hofmeester@grondslag.nl